

— redko pravilni — srbski junaški deseterec in v katerem igrajo svojo nehvaležno vlogo stara slovanska imena Ljubomir, Slavogoj, Branislav, Staroslav (!), Stojislava. Kar je epike v tej knjigi, jo duši ploha liričnih partij in dolgovernih govorov in dvogovorov, ki se vlečejo včas kar čez cele strani. Najslabši med vsemi XV spevi so oni, ki so izključno lirični. Tuintam se zablesti kak srečen verz, a kmalu utone v splošni povodnji stihov, stihov in zopet stihov. Delo je brez enotne zasnove, tehnično pogrešeno in brez kake umetniške vrednosti. Edino ceno ima opis starih pravnih običajev v Reziji (str. 140 -142) — če je pravilen. Naši politični in kulturni zgodovinarji pa naj to knjigo registrirajo kot „drugi zvon“ ob francoskem jubileju, ki na eni strani pravi o zmage avstrijskega orožja, na drugi pa klenka: „Podoba zrem lestno v oblakih zatona: „Ilirje oživljene“ zlata je krona. — Podoba prelestna, nikdar ne izgini, oj, zvezda ti rešna rodu, domovini!“ — Za ta spis bi bila primernejša „Ilirija zveličana“ — potem bi bila ideja enotna in tendenca — jasna.

J. A. Glonar.

Pedagoški letopis. Na svetlo daje „Slovenska Šolska Matica“ v Ljubljani. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. IX. zvezek. 1909. V. 8. 204 str.

„Slovenska Šolska Matica“ je izdala za minulo leto svojim članom — šteje jih 1622 — petero knjig. Poročila o njenih strokovnih publikacijah, kakor so „Nazorji na drugo in tretje šolsko leto“, Lavtarjevo „Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli“ in „Prosto spisje v ljudski šoli“ — moramo prepustiti strokovnim listom; naše širše občinstvo pa utegne zanimati vsebina „Pedagoškega letopisa“, posebno pa začetek „Zgodovine Slovencev“, katero je spisal za njeno „Poljudno znanstveno knjižnico“ dr. Ljud. Pivko v Mariboru.

Na prvem mestu „Letopisa“ čitamo zanimivo razpravo prof. Frid. Juvančiča o „Pouku francoščine in modernih jezikov sploh“¹⁾. Francoščina je svetovni jezik, razširjena v inteligentnih slojih vseh narodov sveta, in v treh četrtinah evropskih srednjih šol je obligaten predmet; priznana je po vsem svetu kot diplomatski in mednarodni prometni jezik. Noben drug živi jezik se ne more ponašati s tako „nedosežno prožnostjo, jasnostjo, ljubkostjo in eleganco“ (9); francoske šege in navade so bile in so merodajne za vse ostale narode, francoska umetnost na literarnem kakor na upodabljalnem polju in znanost imajo še danes važno vlogo v evropski kulturi. Vzroka torej dovolj, da se vsak slovenski izobraženec bavi z učenjem francoščine, predvsem slovensko dijaštvo, kateremu je znanje tega jezika večkrat tudi gmotnega pomena. Pisatelj nas seznanja z raznimi metodami, po katerih se je poučeval ta jezik in razvija danes veljavna načela, po katerih se vrši modernojezikovni pouk, kjer ga imajo v rokah z duhom časa hodeči praktiki. Začetek pouka bodi glasovni kurz, ki veljaj v prvi vrsti sluhu in glasovnim organom ter šele v drugi vrsti očem in pravopisu (28). Druga stopnja imej za smoter izpopolnitev slovniške tvarine, osobito z ozirom na frazeološke in sintaktične posebnosti, uvrstitev onih elementov, ki si jih je bil učenec na nižji stopnji prilastil le leksikalnim potom, v sistem, slednjič poglobitev v duh jezika sploh (30). Na višji stopnji pouka naj stopi slovnica v ozadje in tudi v število morajo odstopiti realije prvo mesto leposlovju (32). Te tri stopnje pisatelj podrobno opisuje in pojasnjuje s primeri. Nato govori o organizaciji modernojezikovnega pouka na avstrijskih srednjih šolah, kakor je urejen po novejših določbah, o učnih sredstvih za

¹⁾ Študija je izšla tudi v posebnem odtisku in se dobiva v komisijski založbi L. Schwentnerja v Ljubljani po 50 h, po pošti 60 h.

šole in samouka; med zadnje šteje kot najboljše znano Toussaint-Langenscheidtovo metodo. Par resnih besed je namenjenih učitelju modernih jezikov; pregled „Slovstva“ zaključuje razpravo — H. Družovič piše „O glasbeni vzgoji s posebnim ozirom na ljudsko šolo“, dr. Fr. Ilešič pa nam je podal v svojem spisu o prvih učiteljskih skupščinah na Slovenskem zanimiv prispevek k zgodovini našega šolstva.

Iz jugoslovanske lirike. Slovenački i bugarski pesnici. Prepevi Vlad. Stanimirovića. (Izdanje zadužbine I. M. Kolarca, 141.) U Beogradu 1909. V. 8°. 111 str. + 2 l. Cena 1 dinar.

Nas zanimajo predvsem prevodi iz slovenskih pesnikov; Prešernovih pesmi je 24, pet Zupančičevih in dve Aškerčevi. Gotovo je hvalevredno delo, seznaniti srbski narod z največjim pesnikom na slovanskem jugu, z našim Prešernom, saj se je storilo v tem oziru pri Hrvatih in Srbih razmeroma manj kakor pri Nemcih. Ali se naj tolažimo z optimizmom, da čita Jugoslovan Prešerna itak v izvorniku? — Za prof. And. Gavrilovićem, ki je prvi pisal med Srbi obširneje o Prešernu in ga tudi prevajal, se je lotil tega dela Stanimirović, toda ne z najboljšim uspehom. — Pred prevodi stoji majhna življenjepisna črtica, kateri je bila Ganglova za mladino napisana brošura „Slava Prešernu“ glavni vir. Od tam je prepisoval cele stavke in včasih dodal kako neresnico še iz svojega. Gangl nam pripoveduje (str. 16—18), kako se je Prešeren na Dunaju seznanil z Grünom, Čelakovskim (!) in Kopitarjem. Te podatke je naš srbski prevajalec prepisal ter pripomnil, da je Prešernovo bivanje na Dunaju posebno važno, „što je učinio poznanstva i prijateljstva, koja su posle imala uticaja na ceo njegov život i njegovu književnu karijeru“ (11). S Čelakovskim v tej dobi še sploh ni bil znan; kak „uticaj“ pa sta neki imela Prešernov učenec Grün in estetično neizobraženi Kopitar na Prešerna? — Napačno je prepisal iz Gangla na str. 25., kjer je govor o zaprošenem dopustu, a še predno so mu ga dovolili, je Prešeren odločno zahteval, naj ga odpuste iz cesarske službe; istotako je nezmisel, kar je Stanimirović dodal advokaturskemu izpitu, da je Prešeren „tražio dopust za advokatski posao pri sudu u Celovcu; ali mu ni to nehtedoše dati“. — Gangl menda nikdar ni imel „Kranjske Čbelice“ v rokah, ker piše na str. 29., da je to „zbirka pesmi itd.“ Srbski prepisovalec je že nekoliko radodarnější; on pravi, da je naš pesniški almanah zbirka „pesama, pripovedaka itd.“ Ostalih manjših in večjih nedostatkov v tej biografski skici ne omenjam, in vendar bi imel g. prevajatelj priliko, poučiti se o Prešernovem življenju vsaj nekoliko že doma iz Gavrilovićeve knjige: „Pisma o književnosti u Slovenaca“, katere je pregledal v rokopisu pok. slavist V. Oblak. —

In prevodi sami? To ni naš Prešeren, ta mojster forme! Lah ko rečemo, da niti eden daljši prevod ne dosega izvornika. In ta dolga vrsta napak, ki izvirajo iz nazadostnega znanja slovenščine! Množ. „Dekletom“ prevaja z edn. „Devojci“. Kdo bi našel v verzih: Pitate me svi sugurno: „Kuda lutaš tako žurno?“ začetek veličastnega „Kám?“ z mogočnimi moškimi rimami?! — V „Izgubljeni veri“ pravi: „Al' ne mogu, moraš znati, K' o pre tebi verovati“. Verovati komu in verovati v koga je vendar različno! V pesmi „Slovo od mladosti“ čitamo verz: „Prosjaka sudba u kolevku meće!“ V sonetu „Hrast . . .“ ni razumel verza „Ko spet znebi se gôzd snega odeje“, ker pravi ravno nasprotno: „Kad opet dodju snežni zimski danci“. Sicer pa hrani ta sonet še par napak, ker ni razumel glagola „brleti“; ne ve, da je v sonetu „Življenje ječa . . .“ „Prijazna smrt, predolgo se ne múdi“ . . . imperativ; napačno je prevedel „O Vrba . . .“ Kako okorno in ponekod banalno se glasi prevod romance „Ženska zvestoba“! Da slovenske besedice „grad“ ni razumel, še